

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان و نام پدیدآور: افزایش آمادگی، پاسخگویی و بازسازی از طریق ارزیابی در سوانح و شرایط بحرانی نویسنده [صحیح=ویراستار] لیزل اشلی ریچی، وین مک‌دونالد؛ مترجمان مهدی زارع، عطیه محسنی، فرناز کامران‌زاد.

مشخصات نشر: تهران: سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۴۶ ص.؛ جدول، نمودار

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۶۰-۲-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: عنوان اصلی: Enhancing disaster and emergency preparedness, response, and recovery through: evaluation, ©2010.

موضوع: اورژانس -- مدیریت -- ارزشیابی

موضوع: اورژانس -- مدیریت -- برنامه‌ریزی

شناسه افزوده: ریچی، لیزل اشلی

شناسه افزوده: Ritchie, Liesel Ashley

شناسه افزوده: مک‌دونالد، وین

شناسه افزوده: MacDonald, Wayne

شناسه افزوده: زارع، مهدی، ۱۳۴۷ - مترجم

شناسه افزوده: محسنی، عطیه، ۱۳۵۹ - مترجم

شناسه افزوده: کامران‌زاد، فرناز

شناسه افزوده: سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران

رده بندی کنگره: HV۵۵۳/الف۶۷۱۳۹۴

رده بندی دیویی: ۳۶۳/۳۴۸۰۶۸

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۱۰۹۵۲

سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران

افزایش آمادگی، پاسخ‌گویی و بازسازی از طریق ارزیابی در سوانح و شرایط بحرانی

مترجمان: دکتر مهدی زارع، مهندس عطیه محسنی و مهندس فرناز کامران‌زاد

ناظر علمی: دکتر موسی عنبری

ویراستار: شیدا محمد طاهر

گرافیک و صفحه‌آرایی: مهدی آریان

ناشر: سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران

نوبت و سال چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۶۰-۲-۳

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

نشانی: انتهای غربی بزرگراه جلال آل احمد، نرسیده به بزرگراه آیت‌الله اشرفی اصفهانی، نشن نهم شمالی

تلفن: ۴۴۲۴۴۰۴۰

فکس: ۴۴۲۷۲۰۰۹

کلیه حقوق چاپ و انتشار، به سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران تعلق دارد.

افزایش آمادگی، پاسخ‌گویی و بازسازی از طریق ارزیابی در سوانح و شرایط بحرانی

نویسنده:

لیزل اشلی ریچی، وین مک دونالد

مترجمان:

دکتر مهدی زارع، مهندس عطیه محسنی، مهندس فرناز کامران‌زاد

- پیشگفتار ۶
- فصل ۱ ۹
افزایش آمادگی، پاسخ‌گویی و بازسازی از طریق ارزیابی در سوانح و شرایط بحرانی
- فصل ۲ ۱۷
ارزیابی زمان واقعی در بحران‌های انسانی
- فصل ۳ ۳۳
طرح ارزیابی بین‌سازمانی بهداشت و تغذیه در بحران‌های انسانی: از ارزیابی سازمان‌های مستقل تا ارزیابی‌های مشترک بخش گسترده
- فصل ۴ ۵۵
رویکرد سازمان نجات کودکان در یادگیری و ارزیابی شرایط بحران: سیر تکاملی سیاست و عملکرد
- فصل ۵ ۷۵
مدل‌سازی منطقی به عنوان ابزاری برای ارزیابی آمادگی، پاسخ‌گویی و بازسازی در مدارس به هنگام سوانح و بحران
- فصل ۶ ۹۵
تکامل سیستم نظارت و ارزیابی در بازسازی سوانح: با آموزه‌هایی از کنسرسیوم مدیریت ملی Katrina Aid Today
- فصل ۷ ۱۱۳
ارزیابی آموزش در سوانح: برنامه انجمن ملی اقیانوس‌شناسی و علوم جوی و مقابله با سونامی و اقدامات آموزشی آگاهی از ریسک در هانوور، کارولینای شمالی
- فصل ۸ ۱۳۵
سوانح، بحران‌ها و جمعیت‌های خاص: پیشنهادهایی برای پژوهش آماری
- فصل ۹ ۱۵۱
ارزیابی مدیریت بحران و سوانح: آسیب‌نرسان، اما بهتر عمل کن!

پیشگفتار

زلزله خیزی در تهران (ری) از سده سوم قبل از میلاد در مستندات تاریخی شناخته شده است. همچنین مطالعات دیرینه لرزه‌شناسی نشان می‌دهد که در هفت هزار سال گذشته حداقل دو بار گسل شمال تهران زمین‌لرزه‌هایی با بزرگای حدود ۷ داشته است. در شعاع ۱۰۰ کیلومتری مرکز تهران نیز در ۲۳۰۰ سال گذشته به طور متوسط در حدود هر ۲۰۰ سال یک زمین‌لرزه با بزرگای حدود ۷ رخ داده است (با در نظر گرفتن اینکه گسل‌های فعال مختلفی غیر از گسل شمال تهران نیز در اطراف تهران وجود دارد). در محدوده هشتگرد در غرب کرج تا پردیس در شرق تهران، کلانشهری متشکل از چندین شهر و شهرک در دو استان تهران و البرز وجود دارد که جمعیتی حدود ۱۶ میلیون نفر را در خود جای داده است. این جمعیت حدود ۲۱٪ از جمعیت کنونی کشور - در سال ۱۳۹۴ - را در خود جای داده که و حدود ۴ میلیون نفر از این جمعیت در نزدیکی پهنه‌های گسل فعال (و یا بر روی آن‌ها) زندگی می‌کنند. این وضعیت نشان می‌دهد که محدوده تهران و استان‌های پیرامون آن با مهم‌ترین تمرکز جمعیتی در کشور مواجه است و از سوی دیگر این جمعیت بالا با خطر بالای زمین‌لرزه مواجه است و موضوع لرزه‌خیزی فقط به تهران در ابران مربوط نیست. لرزه‌خیزی در ایران با توجه به موقعیت طبیعی و زمین‌ساختی همواره وجود داشته و در آینده هم به عنوان مسئله ملی خواهد بود. هر چه جمعیت در ایران بیشتر شود، با افزایش جمعیت در معرض خطر، ریسک زلزله افزایش می‌یابد.

ارزیابی آمادگی و نحوه عملکرد بخش‌های مختلف جامعه در هنگام رخداد زمین‌لرزه از سؤالات مهم در مورد سنجش تاب‌آوری جامعه‌ای لرزه‌خیز مانند جامعه ایران و شهری لرزه‌خیز مانند شهر تهران است. در زمینه ارزیابی آمادگی و عملکرد واحدهای مختلفی که درگیر کاهش ریسک و مدیریت بحران در کشور هستند، وجود کتابی تخصصی که بر زمینه‌های گوناگون این موضوع در دنیا نظر کرده و ارزیابی واقع‌گرایانه‌ای از چنین سنجشی داشته باشد، برای متخصصان و مدیران بسیار مهم است. از سوی دیگر آگاهی همگانی از نحوه مواجهه با پدیده زمین‌لرزه از مراحل مهم مدیریت کاهش ریسک زلزله است. از نظر دسترسی و وجود کتاب و مواد آموزشی برای چنین مخاطبانی کمبود حس می‌شود. این شهروندان اعضای جامعه‌ای لرزه‌خیز هستند که در هنگام وقوع زمین‌لرزه، ذینفعان و آسیب‌پذیران بالقوه هستند. سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران با توجه به موقعیت لرزه‌خیزی شهر تهران به عنوان مهم‌ترین کلان‌شهر کشور و رسالت سازمانی خود توسعه فرهنگ ایمنی و آموزش همگانی ایمنی در

برابر و در هنگام زمین لرزه و نشر کتاب و مواد آموزشی در این زمینه را از وظایف خود می داند. کتاب حاضر بر اساس مجموعه‌ای از نوشتار متخصصان مختلف در نسخه اصلی گردآوری و منتشر شده و توسط مترجمان (آقای دکتر مهدی زارع و خانم‌ها مهندس عطیه محسنی و مهندس فرناز کامران‌زاد) به زبان فارسی برگردان شده است. این سازمان در راستای اهداف سازمانی خود تلاش دارد تا با نشر این نوع کتاب‌ها به ترویج فرهنگ ایمنی بر پایه دیدگاهی پیشگیرانه کمک کند و از سوی دیگر اصولی اولیه و قابل استفاده برای همگان را از طریق چنین کتابی برای نحوه عملکرد شهروندان قبل، هنگام و بعد از رخداد زمین لرزه در دسترس مخاطبان ایرانی و فارسی زبان قرار دهد. در پایان ضمن تشکر از تمامی دست‌اندرکاران تهیه و انتشار این اثر، امید است که مطالب و محتوای این کتاب بتواند به بخشی از نیازهای پژوهشی و آموزشی دست‌اندرکاران مدیریت بحران و مجامع علمی و دانشگاهی پاسخ دهد. هم چنین موجب امتنان خواهد بود که دیدگاه‌ها و نظرات ارزشمند صاحب نظران برای غنای این مجموعه در اختیار انتشارات سازمان قرار گیرد.

دکتر احمد صادقی

رئیس سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران